

Ο Μ Ι Λ Ι Α
ΤΗΣ Α.Θ.ΠΑΝΑΓΙΟΤΗΤΟΣ
ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ
κ.κ. Β Α Ρ Θ Ο Λ Ο Μ Α Ι Ο Υ
ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΔΟΞΟΛΟΓΙΑΝ ΕΝ ΤΩ ΙΕΡΩ ΝΑΩ
(5 Ὀκτωβρίου 2013)

«Μέγας εἶ, Κύριε, καὶ θαυμαστὰ τὰ ἔργα Σου καὶ οὐδεὶς λόγος ἔξαρκέσει
πρὸς ὕμνον τῶν θαυμασίων Σου».
(Εὐχὴ Μ. Ἀγιασμοῦ Θεοφανείων)

Μακαριώτατε Ἀρχιεπίσκοπε Πεκίου, Βελιγραδίου, Καρλοβικίου
καὶ Πατριάρχα πάσης Σερβίας, λίαν δὲ ἀγαπητὲ καὶ τιμιώτατε Ἀδελφὲ
καὶ συλλειτουργγὲ τῆς ἡμετέρας Μετριότητος καὶ τῶν συναδελφῶν
Προκαθημένων τῶν κατὰ τόπους Ἀγιωτάτων Ἐκκλησιῶν κύριε
Εἰρηναῖε,

Ἐκ πέρατων τῆς οἰκουμένης ἡ Χάρις τοῦ Παναγίου Πνεύματος
συνήγαγεν ἡμᾶς σήμερον ἐνταῦθα, εἰς Βελιγράδιον, διὰ νὰ μεταβῶμεν
ἀπὸ κοινοῦ εἰς τὴν ἱστορικὴν καὶ ἀρχαίαν πόλιν τῆς Ναῖσσοῦ,
γενετείρας τοῦ ἐν Ἀγίοις καὶ Ἰσαποστόλοις Κωνσταντίνου τοῦ Μεγάλου,
διὰ νὰ συνεορτάσωμεν, κατόπιν Ὑμετέρας ἀδελφικῆς προσκλήσεως,
τὴν χιλιοστὴν ἐπτακοσιοστὴν ἐπέτειον ἀπὸ τῆς ὑπ' αὐτοῦ καὶ τοῦ
συναυτοκράτορος Λικινίου ὑπογραφῆς τοῦ περιφήμου Ἐδίκτου τῶν
Μεδιολάνων καὶ «ἐν ἐνὶ στόματι καὶ μιᾷ καρδίᾳ» νὰ δοξολογήσωμεν
τόν «ποιοῦντα μεγάλα καὶ θαυμαστά» καὶ πάντοτε καλὰ μεριμνῶντα
ὑπὲρ τῆς ἀσπίλου Νύμφης Αὐτοῦ, τῆς Ἀγιωτάτης ἡμῶν Ὁρθοδόξου
Ἐκκλησίας, Κύριον καὶ φιλόανθρωπον Ἰησοῦν Χριστόν.

Εἶναι γεγονὸς ἀναντίρρητον καὶ ἀναμφισβήτητον, Ἀγιώτατοι καὶ
Ἱερώτατοι ἀδελφοὶ καὶ συμποιμένες, ὅτι τὰ νήματα τῆς παγκοσμίου
ἱστορίας κατευθύνει ὁ Οὐράνιος Πατὴρ χρησιμοποιοῦν ἐκάστοτε καὶ
ἐκασταχοῦ ὡς ὄργανά Του ὠρισμένα πρόσωπα, ἐνίστε περιφανῆ, ἐνίστε
ταπεινὰ κατὰ κόσμον καὶ ἄσημα ἢ καὶ φαινομενικῶς ἄσχετα πρὸς τὴν
πίστιν ἢ ἀδιάφορα πρὸς τὰς ἐκτιμωμένας ὑπὸ τοῦ «κόσμου» «ἀξίας».

Εἰς τὴν περίπτωσιν δὲ τῆς ἀφετηριακῆς καὶ τοσοῦτον σημαντικῆς
διὰ τὴν ἐν κόσμῳ πορείαν τῆς Ἐκκλησίας ἐκδόσεως τοῦ Ἐδίκτου τῶν
Μεδιολάνων ἡ τοῦ Θεοῦ Σοφία καὶ Πρόνοια ἐχρησιμοποίησε κατ'
ἀρχὴν ἓνα ἄδικον ἄνθρωπον, τὸν ἄχρι τέλους βίου παραμείναντα

είδωλόατρην και μοχθηρόν Γαλέριον, έκδόντα, όλίγον πρό τοϋ θανάτου του, από τής πλησιογείτονος Σαρδικής, νϋν Σόφιας, τήν 5^{ην} Μαΐου 311, τὸ ίδικόν του έδικτον διά τήν σχετικὴν άνοχήν πρός τοϋς διωκομένους φρικτῶς χριστιανούς τής μαρτυροτόκου και αίματοποτισθείσης καθ' ήμās Ανατολής, είτα δέ τοϋς δύο συναυτοκράτορας Κωνσταντίνον και Λικίνιον από τών Μεδιολάνων κατά τόν Φεβρουάριον τοϋ 313. Ημείς σήμεραν, ζώντες έν τελείως διαφετικοίς όροις διαβίωσης, δέν είμεθα ίσως είς θέσιν νά κατανοήσωμεν τὸ βάθος και τὸ ύψος και τήν μεγίστην σημασίαν τής έκδόσεως τοϋ Έδικτου εκείνου.

Η Έκκλησία επί τρείς όλοκλήρους αίώνας υπέστη φρικτούς και έπαλλήλους διωγμούς έκ μέρους τής σιδηρῶ νόμω κρατούσης Ρωμαϊκής «κοσμοκρατορίας» και έκατομμύρια ποιμένων και άπλών πιστών, πάσης ήλικίας και κοινωνικής καταστάσεως, έθυσιάσθησαν διά τήν άγάπην και τήν άκλόνητον έμμονήν των είς τήν πίστιν τοϋ Έσφαγμένου Άρνίου, τοϋ Αρχιμάρτυρος Κυρίου Ίησοϋ Χριστοϋ. Δέν γνωρίζομεν άσφαλῶς κατά πόσον θα ήδυνάμεθα προσωπικῶς έκαστος έξ ήμῶν σήμεραν νά μιμηθῶμεν τὸ παράδειγμα τών μαρτύρων, λαμβανομένης σοβαρῶς υπ' όσιν τής ανθρωπίνης άδυναμίας και άσταθείας, παραγόντων οί όποιοι έδημιούργησαν τās τοσοϋτον ταλαιπωρησάσας διά σχισμάτων τήν Έκκλησίαν οϋχι εύκαταφρονήτους τάξεις τών Lapsi-Πεπτωκότων.

Έάν έντρυφήσωμεν είς τήν εκκλησιαστικὴν ιστορίαν, τότε μόνον κατανοοϋμεν τήν δημιουργηθείσαν νέαν κατάστασιν διά τήν πορείαν τής Έκκλησίας διά τοϋ ιστορικοϋ Έδικτου τών Μεδιολάνων, τοϋ όποιου τήν σημασίαν ήλθομεν είς τήν Σερβίαν ή υπ' οϋρανόν Όρθοδοξία νά έπαναμνημονεύσωμεν και νά αποδώσωμεν από κοινου, ως έν Συνόδω, τὰ εύχαριστήρια τῶ έν Τριάδι προσκυνουμένω Θεῶ, τῶ χορηγοϋντι ήμίν δαυιλῶς τήν πλουσιοδωρίαν τοϋ ανεξαντλήτου έλέους, τής άνοχής και τών οίκτηριμῶν Του.

Γνωστὸν και έπιμεμαρτυρημένον είναι, άνδρες άδελφοί, ότι αναμφισβητήτως ό μόνιμος κληρος και ή δόξα τής Έκκλησίας είναι τὸ μαρτύριον τοϋ Σταυροϋ και ότι ό όριστικὸς θρίαμβος αύτης αναμένεται έσχατολογικῶς έν τῇ Δευτέρῃ Παρουσίᾳ. Άλλωστε, τρανόν παράδειγμα έχομεν τοϋς καθημερινούς διωγμούς και τās βασάνους τās όποιας άπηνῶς υπέστησαν όμόπιστοι άδελφοί διά τήν μαρτυρίαν τοϋ Σταυροϋ κατά τās όλίγον πρό ήμῶν συγχρόνους δεκαετηρίδας και άχρι σήμεραν ύφίστανται είς πολλά μέρη τής οίκουμένης, ως κατ' αύτās έν Μέση Ανατολή και Άφρικῇ.

Είς τόν τομέα τοϋτον ή Ύμετέρα εύλογημένη Άγιοσαββαϊτικῇ

Ἐκκλησία τῆς Σερβίας φέρουσα «τὰ στίγματα» καὶ τοὺς τύπους «τῶν ἡλῶν», συστοιχοῦσα τῇ Μητρὶ αὐτῆς Ἐκκλησίᾳ τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ἔχει ἀληθῶς νὰ παρουσιάσῃ πρὸ τοῦ Θρόνου τοῦ Κυρίου ποταμοὺς αἱμάτων καὶ νέφος παλαιῶν τε καὶ συγχρόνων Μαρτύρων, «πεπελεκισμένων διὰ τὴν μαρτυρίαν Ἰησοῦ» (Ἀποκ. κ', 4).

Ὁ Κύριος ἐβεβαίωσε ὅτι δὲν ἦλθε νὰ φέρῃ εἰς τὴν γῆν τὴν κατὰ κόσμον εἰρήνην ἀλλὰ πνευματικὴν μάχαιραν! Ἡ θεία εἰρήνη εἶναι ἀλλοίας ἀντιλήψεως καὶ διαβαθμίσεως ἀκατανοήτου διὰ τοὺς κεκλεισμένους ἐκ τῆς ἀπιστίας ὀφθαλμοὺς τοῦ «κόσμου»: «Ἦν τὸ φῶς τὸ ἀληθινόν, ὃ φωτίζει πάντα ἄνθρωπον, ἐρχόμενον εἰς τὸν κόσμον. Ἐν τῷ κόσμῳ ἦν, καὶ ὁ κόσμος δι' αὐτοῦ ἐγένετο, καὶ ὁ κόσμος αὐτὸν οὐκ ἔγνω. Εἰς τὰ ἴδια ἦλθε, καὶ οἱ ἴδιοι αὐτὸν οὐ παρέλαβον. Ὅσοι δὲ ἔλαβον αὐτόν, ἔδωκεν αὐτοῖς ἐξουσίαν τέκνα Θεοῦ γενέσθαι, τοῖς πιστεύουσιν εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ» (Ἰωάν. α', 9-12). Ἰδοὺ, ἀδελφοί, τὸ Μυστήριον τῆς Σοφίας, τῆς Δυνάμεως καὶ τῆς Εἰρήνης τοῦ Θεοῦ. Ὁ κόσμος λαμβάνει ἐκεῖνον τὸν ὅποιον βλέπει καὶ ἀπὸ τὸν ὅποιον ὠφελεῖται συνήθως ὑλικῶς. Ὁ Ὀρθόδοξος «οὐ βλεφάροις εἰδώς, ἀλλὰ καρδίας πόθῳ πεπιστευκώς», λαμβάνει ὃ οὐχ ἑώρακε, τὸν Κύριον, τὸ Σῶμα καὶ τὸ Αἷμα Του, «εἰς ἄφεσιν ἁμαρτιῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον». Ἄφεσις καὶ αἰωνιότης. Ἡ ἄφεσις ὅμως προϋποθέτει ἀληθῆ καὶ ἔμπρακτον μετάνοιαν. Ἡ αἰωνιότης προϋποθέτει πίστιν καὶ ἀγαθὴν καρδίαν, καρδίαν βρέφους, καρδίαν μάρτυρος, καρδίαν ἀγαπῶσαν καὶ ὑπὲρ τὴν ὕλην κειμένην.

Ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος ἐκατηγορήθη ὑπὸ πολλῶν διὰ τὴν ἐνέργειαν ταύτην. Εἶναι ἀληθές ὅτι ὁ βίος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Θρησκείας θὰ ἦτο ἀσφαλῶς διάφορος ἄνευ τῆς ἐγκαίρου ἐνεργητικῆς παρουσίας τοῦ Ἰσαποστόλου ἐκείνου εἰς τὸ παγκόσμιον τότε γίνεσθαι. Οἱ Εὐνάπιοι, οἱ Ζώσιμοι, οἱ Ἰουλιανοί, οἱ Πορφύριοι, οἱ Ἱεροκλεῖς, οἱ Γίβωνες οὐδαμῶς δύνανται νὰ μειώσουν τὴν ἐκπεφρασμένην συνείδησιν τῆς Ἐκκλησίας περὶ τοῦ προσώπου τοῦ Μεγάλου Κωνσταντίνου, διότι τὰ κριτήρια αὐτῆς διαφέρουν ἐκ τῶν τοῦ κόσμου.

Σχετικῶς γράφει χαρακτηριστικῶς ὁ Ἐπίσκοπος Τρόιτσκου Ἰλαρίων: «τὴν καλυτέραν ἐρμηνείαν τοῦ Ἐδίκτου τοῦ Μιλάνου τὴν ἔκαμεν ὁ ἴδιος ὁ Μέγας Κωνσταντῖνος μὲ τὴν ἐπιδειχθεῖσαν στάσιν τοῦ ἔναντι τῆς Ἐκκλησίας. Τὸ Ἐδικτον τοῦ Μιλάνου δύναται νὰ θεωρηθῆ ὡς εἰλικρινὴς ὑποταγὴ τῆς δυνάμεως πρὸ τῆς ἀληθείας, τῆς ἐξουσίας πρὸ τῆς Ἐκκλησίας, τῆς γῆς πρὸ τοῦ οὐρανοῦ, τῆς βασιλείας πρὸ τῆς Ἱερωσύνης» (3^{ος} τόμος τῶν ἔργων του, σελ. 280).

Μακαριώτατε,

Οἱ ἀδελφοὶ Προκαθήμενοι τῶν Ὁρθοδόξων Ἐκκλησιῶν ἀνταποκριθέντες εἰς τὴν Ὑμετέραν πρόσκλησιν εὕρισκόμεθα ἐνώπιον Ὑμῶν, ἐν τιμῇ καὶ ἐν φιλαδελφίᾳ, καταθέτοντες ἕκαστος τὴν μαρτυρίαν καὶ τὰ μαρτύρια τῆς Ἐκκλησίας του καὶ τῶν ἡμετέρων λαῶν κατὰ τὸν παρελθόν, τὸ παρὸν καὶ τοὺς συγχρόνους καιροὺς. Οἱ κοσμοκράτορες ἀλλὰ καὶ πολλοὶ ἐξ ἡμῶν «ἐπειγόμενοι», πολλάκις διὰ τὴν «χαμόθεν ἔπαρσιν», ἠδυνατήσαμεν καὶ ἐνίοτε καὶ σήμερον ἀδυνατοῦμεν νὰ «θεωρήσωμεν τὸν λίθον ἀποκεκυλισμένον» τοῦ Μνήματος, δηλαδή νὰ ἴδωμεν τὴν Ἀνάστασιν, τὸ Θαῦμα, τὴν δύναμιν καὶ τὴν διακυβέρνησιν τῶν πάντων ὑπὸ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ. Διαπορούμενοι πολλάκις καὶ ἡμεῖς περὶ τοῦ "ἐφετοῦ" δὲν προσήλθομεν καὶ ἴσως δὲν προσερχόμεθα, ὡς ὀφείλομεν, μεθ' ἀπλῶν καρδιακῶν «μύρων» πίστεως, ὥστε «νὰ τύχωμεν τοῦ ἐφετοῦ». Τὸ «ἐφετόν», ἢ ἄλλως ἢ ἐλευθερία τῶν Ἐκκλησιῶν καὶ τῶν πιστῶν μας, ἦλθε πάντοτε καὶ προσφάτως ἀκόμη μετὰ ἐβδομήκοντα ἔτη «κατακομβῶν» πολλῶν ἐκ τῶν Ἐκκλησιῶν μας, ἐν ὥρᾳ ἣν οὐ προσεδοκῶμεν, ὡς «κλέπτῃς ἐν νυκτί», ὡς θὰ ἔλθῃ καὶ ὁ Βασιλεὺς τῆς Δόξης ὡς ἀστραπὴ ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ «κρῖναι ζῶντας καὶ νεκρούς».

Ἰδοῦ, διατὶ εὕρισκόμεθα μετὰ τῆς Ὑμετέρας Μακαριότητος, καὶ ὁμολογοῦμεν ἡμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Προκαθήμενοι καὶ οἱ λαοὶ μας. Ὅχι διὰ νὰ ἐορτάσωμεν, ἀλλὰ διὰ νὰ διακηρύξωμεν: «Ἰδοῦ νῦν καιρὸς εὐπρόσδεκτος, ἰδοῦ νῦν ἡμέρα σωτηρίας»!

Καὶ ὁ ὁμιλῶν, ἀντὶ ἄλλου τινὸς χαιρετισμοῦ ἐξ ὀνόματος πάντων πρὸς τὴν Ὑμετέραν Μακαριότητα, τὸν μαρτυρικὸν πνευματικὸν ἡγέτην τῶν Ὁρθοδόξων Σέρβων, τὸν προβλη-ματισμὸν τοῦτον ἐαυτῶν καὶ ἀλλήλων κατατίθησιν, ὥστε «καθοπλιζόμενοι τοῖς σημείοις καὶ θαύμασι» νὰ «πορευθῶμεν πρὸς τὸ κήρυγμα».

Ὁ γεννηθεὶς ἐν Ναϊσῶ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὁ τοῦ Σταυροῦ τὸν τύπον ἐν οὐρανῷ θεασάμενος, καὶ ὡς ὁ Παῦλος τὴν κλῆσιν οὐκ ἐξ ἀνθρώπων δεξάμενος, ὁ ἐν βασιλευσιν Ἀπόστολος τοῦ Κυρίου, μᾶς δεικνύει καὶ σήμερον τὴν ὁδὸν καὶ τὴν κλῆσιν ἢ ὅποια εἶναι ἢ ἐν τῷ Σταυρῷ καὶ διὰ τοῦ Σταυροῦ νίκη, ὥστε νὰ μὴ «δοκῶμεν λῆρον τὰ εὐαγγέλια», ὡς ποτε «οἱ Μαθηταί», ἀλλὰ «ιδόντες (τὸν Κύριον) δοξάσωμεν πρὸς ἑαυτοὺς τὰ θαυμάσια».

Δεόμεθα, ὅπως Κύριος ὁ Θεὸς διαφυλάττῃ ἀσινῇ καὶ εἰρηνεύουσιν καὶ καλλικαρποῦσιν καὶ ὀρθοτομοῦσιν τὸν λόγον τῆς Ἀληθείας τὴν παροικοῦσιν τὴν μαρτυρικὴν καὶ αἵματοβαμμένην Σερβικὴν γῆν καὶ φιλοξενοῦσιν ἡμᾶς ἀγαπητὴν ἀδελφὴν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν, φωτίζῃ δὲ καὶ σύμπασαν τὴν ταλαίπωρον καὶ ὀσημέραι

ἀποχριστιανοποι-ουμένην Οἰκουμένην.

Εἶθε ὁ ἐν βασιλεύσιν Ἀπόστολος τοῦ Χριστοῦ Μέγας Κωνσταντῖνος, ὡς παρέθετο τῇ χειρὶ τοῦ Θεοῦ τὴν Βασιλεύουσαν Πόλιν, τὴν ἡμετέραν Τσάριγκραδ, οὕτω νὰ παραθέσῃ καὶ τῇ κραταιᾷ Αὐτοῦ προστασίᾳ ὀλόκληρον τὴν φιλόχριστον Σερβίαν καὶ τὸν εὐσεβῆ λαόν της, ἵνα ἀπηλλαγμένη πλέον διωγμῶν καὶ κατατρεγμῶν πραγματώσῃ τὸν ἐνάρετον καὶ δημιουργικὸν χριστιανικὸν βίον καὶ θεραπεύσῃ τὰς πληγὰς τοῦ παρελθόντος, τὰς ὁποίας ἐπέφερον εἰς αὐτὴν καὶ εἰς τὸ σῶμα της οἱ ἄχριστοι διώκται τῆς πίστεως.

Ἔχομεν δὲ πράγματι τὴν βεβαιότητα, τὴν ἀντλουμένην ἐκ τῆς ἰσχύος τῶν πνευματικῶν νόμων, ὅτι ὁ τιμώμενος Ἅγιος Κωνσταντῖνος καὶ τὰ ἡγιασμένα θύματα τῶν διωγμῶν θὰ συντελέσουν, Χάριτι Θεοῦ, εἰς τὴν θεραπείαν τῶν πληγῶν καὶ εἰς τὴν ἀξιοζήλευτον πνευματικὴν καὶ ὑλικὴν ἀναγέννησιν τῆς Σερβίας, τῆς ὁποίας ἀναγεννήσεως τὰ πρῶτα σημεῖα ὡς ἄνθη τοῦ ἔαρος ἀντιλαμβανόμεθα ἤδη προαναγγέλλοντα τὴν ἀνοιξιν ταύτην. Γένοιτο.